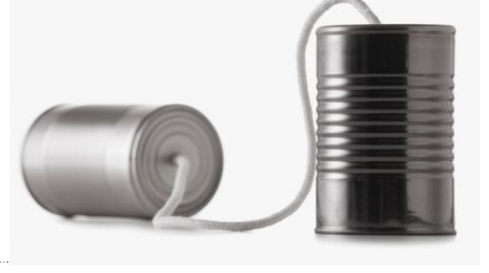

17 Mayıs Dünya Telekomünikasyon ve Bilgi Toplumu Günü

Elo. Hab. Müh. Alpaslan Güzelis
alpaslan.guzelis@emo.org.tr

İçinde bulunduğumuz yıl, 'Dünya Telekomünikasyon ve Bilgi Toplumu Günü'nün kırk ikincisi kutlanıyor. Söz konusu gün ile ilgili tarihsel süreç, aynı konuda geçen yıl yazılmış olan yazımızda* ayrıntılı olarak verilmektedir. 'Uluslararası Telekomünikasyon Birliği' (ITU; Internatınol Telecommunication Union), bu yıl kutlanacak günün ana temasını; 'Bilgi ve iletişim teknolojileriyle, kırsal topluluklarda daha iyi yaşam' olarak belirledi. Hatırlanacağı üzere geçen yılki tema; 'Bilgi ve iletişim teknolojileriyle; daha iyi kentler, daha iyi yaşam' şeklindeydi. Kuşkusuz, kentlerdeki tüm insanlar gibi, kırsal alanlarda olanların da; yaşamlarını kolaylaştıracak teknoloji ürünlere gereksinimleri vardır.

Son iki yüz yılda olağan üstü gelişmeler gösteren iletişim ve bilgi teknolojilerinde olduğu gibi, teknoloji ve bilim adına ortaya çıkarılmış her olgu, insanlığın ortak değeridir. Dünyaya üzerinde kentli, köylü demeden, her bireyin bu değerlerden eşit olarak yararlanma hakkı vardır. Ama ne yazık ki; Afrika'nın ücra bir ülkesinde, binlerce yıl öncesinin avcı-toplayıcı yaşam şeklini sürerken, Batının çok gelişmiş bir ülkesinde, Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerin yüzyıllar sonra ulaşabileceği değerler tüketiliyor. Yeryüzünde bulunan yaşamsal kaynakların çoğunluğu, toplam dünya nüfusu içindeki %30'luk bir kesimin denetimi ve kullanımı altındadır. Bu çelişkiler yumağı içinde, ITU tarafından öne sürülen temalar, yakın bir süreçte yerine getirilmesi çok zor olan temenniler olmaktan öte bir anlam taşımamaktadır. *Dünya küresel sisteminde; yaşamı ko-*

laylaştırmaktan çok, gerekli/gereksiz tüketimi zorlayan ve kardan başka bir amacı olmayan mevcut ekonomik yapı, insan ve doğadan yana olan ortak değerlerden uzaklaşmaya da neden olmaktadır. Bir tarafta, üretimsizin yalnız tüketmeye zorlanan az gelişmiş veya gelişmekte olan insan toplulukları, diğer tarafta ise dünyanın yaşamsal kaynaklarını kan dökme pahasına elinde tutan, bunları doğayı da vahşice yok ederek teknolojiye dönüştüren, yine baskı altında, yanılmalarla yoksul ülkelere pazarlayan emperyalist ülkeler. Dünyaya geneliyle ilgili görmemiz gereken büyük resim budur. Kırsal topluluklara ulaştırılan/pazarlanan iletişim ve bilgi teknolojileri, temel yaşamsal gereksinimleri karşılamaktan çok uzaktır. Ekonomik ve siyasi yapıların, tüm insanlığın mutluluğunu sağlayabilecek yeni anlayışlara kavuşturulması gerekmektedir.

Sabit telefonda, 2009 yılında 16 milyon 530 bin olan abone sayısı, 2010 yılında 16 milyon 200 bine gerilerken, 2008 yılında 65,8 Milyon olan gezgin telefon abone sayısı ise, 2009'da 62,8'e, 2010'da da 1 milyon azalışla 61,8'e inmiştir. Gerek sabit, gerekse gezgin telefonlarda, küresel krizin bir sonucu olarak, geçen yıl da öne sürdüğümüz, ancak başka kaynaklarda numara taşınmalardan kaynaklandığı öne sürülen bu azalışın, ülkemizin yoksullaşmanın bir göstergesi olduğu savını bu yıl da yineliyoruz.

Geniş bant internet abone sayısı, 6,8 Milyondan 8,5 Milyona yükselerek, 1,7 Milyon abonelik artış göstermiştir. XDSL abone sayısı ise, 6,2

Milyondan 6,6 milyona çıkarak, 400 Bin abone olarak artmıştır. 2009 yılında, konutların %26,2'si geniş bant erişime sahip iken, 2010 yılında bu oran %33,7'ye ulaşmış durumdadır. Türkiye'de, 100 kişiye düşen %6,8'lik geniş bant oranı, AB ülkelerinin ortalamasında %24,8'dir. Bu da bize Türkiye'nin, gelişmişlik düzeyinin çok altında internet bağlantısına sahip olduğunu göstermektedir.

İnternet kullanım oranı 2009 yılında %38,1 iken, 2010 yılında bu oran %41,6 olarak gerçekleşmiştir. Çok fazla olmasa da, evlerde bilgisayar ve internet sahipliği oranı artış göstermeye devam etmektedir. 2004 yılında konutlarda internet erişimi %7 iken, bu oran özellikle 2006 sonrası aşama kaydederek, 2010 itibarıyla %41,6'a ulaşmıştır. 2009 yılında konutların %26,2'si geniş bant erişime sahip iken, 2010 yılında bu oran %33,7'ye ulaşmış durumdadır. Türkiye'de, bireylerin internet kullanımını ve teknolojiye erişimlerinde arzu edilenin altında seyreden artış, AB ülkeleri ile farkın devam etmesine neden olmaktadır. 2009 yılında Türkiye'de düzenli internet kullanım oranı %30 iken, AB-25 (AB'nin ilk 25 ülkesi) ve AB-27 (AB'de bulunan 27 ülke) değerleri sırasıyla %62 ve %60'tır. Benzer şekilde, 2009 yılı için, hanelerde geniş bant internet sahipliğinde Türkiye'de oran %26,2 iken, AB-25 ve AB-27'de %58 ve %56 olmuştur. AB için önemli bir ölçüt olan düzenli internet kullanımına bakıldığında, 2009 yılında Türkiye için %30 olan bu değer Norveç için %88, İspanya için %54, İtalya için %42, Yunanistan için %38 ve Romanya

için %31 olarak belirlenmiştir. Türkiye, AB-27 ülkelerinden Romanya'nın bile %1 gerisinde bir yerde bulunmaktadır.

Bilgi toplumuna geçiş ile ilgili dünya genelinde sürdürülen yarışta, uluslararası kuruluşlarca hazırlanan endekslere göre, ülkeler arasında Türkiye'nin yeri; gerekli olan altyapının oluşturulmasında ve teknolojilerin kullanımında, 60 ile 100 arasında değişen sıralarda bulunmaya devam etmektedir. Bu konuda 2010 yılında da, arzu edilen adımlar atılamamıştır. Bilgi ve iletişim teknolojileriyle ilgili, araştırma-geliştirme (ARGE) ve yenilikçi (İnovasyon) göstergelere baktığımızda; ARGE'nin, 'Gayri Safi Yatırım Harcamalar' (GSYH) içindeki payı, Türkiye'de 0,73 iken AB27 ortalaması 1,88'dir. Milyon kişi başına AB'den alınan patent sayısı, Türkiye'de 0,68, AB27'de 114,9'dur. AB ülkelerinde GSYH'nın Türkiye'nin çok üzerinde olduğunu düşündüğümüzde bu sayı da, ülkenin içinde bulunduğu az gelişmişliğin bir göstergesi olmaktadır. Değerlendirmeye çalıştıklarımıza, bir de eğitim ile ilgili veriler eklendiğinde, mevcut siyasi iktidarın halkta yarattığı yanılsamaya karşın, hiç de övünülecek bir tablo ile karşılaşmıyoruz. Eğitim düzeyi ile ilgili veriler kısaca şöyledir; 100 kişi başına düşen 25-64 yaş arası üniversite mezunu 10,9 iken, AB27 ülkeleri ortalaması 24,3 olup Türkiye'nin iki katından fazladır.

Bilgi ve iletişim sektöründe, hiç mi olumlu bir gelişme olmadı? sorusuna, ne yazık ki "Hayır" diyerek, nedenlerini sıralamaya devam edecek olursak:

Sektörde mevcut istihdam giderek azalmaktadır. Türk Telekom'un belki de çok erken verilen bir kararla, internet protokollü yapıya geçmek için sayısal anahtarları sökmeye başlaması gibi, diğer işleticiler tarafından ülke genelinde başlanan altyapı değişiklikleri ile istihdamın daha da

azaltılacağı kuşkusuzdur. Taşeronlaşmanın, 2010 yılında azalmayıp aksine daha da yaygınlaştırılması, sektörde çalışan veya iş arayan mühendisler için, giderek katlanması zor iş koşullarının oluşmasına neden olmaktadır. Geçen yıl içinde yaşanan olumsuz gelişmelerden biri de; 1965 yılı sonrasında başlayarak, 1995 yılına kadar ülke telekomünikasyon altyapısının %65'ini kurmuş olan NETAŞ'ın, Nortel Tr. olduktan sonra geçen yıl içinde el değiştirip ithal ürünler pazarlayan küçük bir ofise dönüşmesidir. Sektörde, bu gelişmenin yanı sıra devam edip artan olumsuzluklarla birlikte, üretmeden tüketen ülke görüntüsü 2010 yılında daha da netleşmiştir.

Artık bir özel sektör olmasına karşın, siyasi iktidar güdümlülüğü devam eden Türk Telekom'da karşılaştığı gibi; yaşam biçimini baskıyla değiştirmeye dönük (Mobbing) uygulamalar, 2010 yılının da yadırganan olaylarından biri olmuştur. Yaşamın her alanında olduğu gibi, işyeri koşullarında da kişinin; dinsel tercihi, alkollü içecek kullanıp kullanmadığı, giyim-kuşam gibi özellikleri, bireysel özgürlükler kapsamındadır ve bunları baskı yoluyla değiştirmeye çalışmak bir insanlık ayıbıdır. Başbakanlık genelgelerinde; "Kasıtlı ve sistematik olarak belirli bir süre çalışanın aşağılanması, küçümsenmesi, dışlanması, kişiliğinin ve saygınlığının zedelenmesi, kötü muameleye tabi tutulması, yıldırılması ve benzeri şekillerde ortaya çıkan psikolojik tacizin önlenmesi, gerek iş sağlığı ve güvenliği gerekse çalışma barışının geliştirilmesi açısından çok önemlidir" dense de, ne yazık ki aksi uygulamalar devam etmekte, bir çok kamu güdümündeki kurumda üst kadrolara atamalarda da, bilgi ve becerisiyle bunları hak edenlerden çok, belli bir yaşam biçimine sahip olanlara ayrıcalık tanınmaktadır.

Sektörde kurulmaya devam eden

altyapılar ve pazarlanan bireysel kullanıcı gereçleri için; onlarca milyar dolar yurtdışına akmaya devam etmektedir.

2010 yılı için dikkat çeken diğer bir konu da; devir sözleşmesinde bulunmamasına karşın, Türk Telekom'un kullanımında olan arsa ve bina gibi taşınmazları satması/satmaya devam etmesidir. Satıcı adı verilmeden gazete ilanlarıyla devam eden satışlar konusunda, EMO, milletvekili Sayın Atilla Kart ve Telekomcular Derneği'nin yaptığı girişimlerin sonuca ulaşarak, bunun engellenmesi, ülke çıkarlarının korunması adına önemli bir gelişme olacaktır.

Elektronik gözlü, özel yaşamı ihlal eden yasadışı telefon dinlemeleri, Türkiye adına utanç kaynağı olmaya devam etmektedir. Dinlemelerle ilgili BTK, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'nın da zan altında kalması, savcılık tarafından başlatılan ve çok hızlı aydınlatılması gereken diğer bir kişisel özgürlük sorunudur. Yayınlarının yasal olmayan şekilde verilmesinin önüne geçmek için DigiTürk'ün yaptığı hukuksal girişimler sonucunda, tüm Blogspot uzantılı WEB sitelerine erişimin geçici olsa da aylarca engellenmesi gibi, telefon dinlemeleri için sürdürülen soruşturmaların faturalarının yine halkımıza çıkarılmamasını umuyoruz.

Özgür, bilgi dolu, etkin uzak iletişimin olduğu, teknoloji üreten bir ülkeye kavuşmak dileğiyle, 17 Mayıs 'Dünya Telekomünikasyon ve Bilgi Toplumu Günü' kutlu olsun.

Kaynakça

***Dünya Telekomünikasyon ve Bilgi Toplumu Günü' ile ilgili 2010 yılında, EMO İzmir Şube bülteninde yayımlanan yazının internet bağlantısı; http://www.emo.org.tr/ekler/29d66f4a234c58f_ek.pdf?dergi=4*

*** Telgraftan İnternete 'Telekomünikasyon' kitabının EMO Web'teki tanıtım bağlantısı; http://kitap.emo.org.tr/genel/kitap_goster.php?kodu=78*